

vonná a szőlőhámoságot, ami a becsapott támogatni kényszerül

Legfontosabb a nemzeti szocialista államirányítók számára az igazi emberi értékek elpusztítása. Ha mód lenne rá, hogy higgadt koponyák és tiszta jellemek és erkölcsileg felkészültek szabadon és hangosan beszélhetnének, akkor ezek az államirányítók nem tarthatnák magukat. Ahol nem türik a felismerést, ott az elmentálás ugyiszólva el van távolítva. Ezek az államirányítók bizonyára egyetlen bűnüket sem sajnálják, de azt, hogy számos kimagasló egyéniség kivándorlásra kényszerült, több volt bűnük — hiba volt és ezt megbánták. A propagandaminisztérium működésének jelentős részét az emigrációra állította fel. Így többek között egy Breitbach nevű gleichschaltolt német író egy francia lapban, nyilván német propagandaminisztériumi sugalmazásra — azt írja, hogy van egy igazi német irodalom, a legújabb és ezt kellene olvasniok az idegeneknek. Nem pedig az emigrációs irodalmat, amit kár lefordítani.

Ebből kiindulva mozgósítja ez a minisztérium a német könyvkereskedőket, ezek pedig külföldi üzlebarátait. Kéri őket, hogy kivándorolt szerzők könyveit ne tegyék a kirakatokba és ne kínálják vételre.

Aztán a háborús propaganda. A hivatalos békenyilatkozatok mellett olyan háborús atmoszféra uralkodik Németországban, amilyen 1914-ben sem volt. A mai állapotokat inkább az 1813-as lelkedéshez lehet hasonlítani. Mindenki háború és hőstettek után áhítozik. A náci-propagandának ezzel az a célja, hogy a világ lidérenyomást kapjon a példátlan német akaratáról láttára. Meg kell hagyni, hogy a propagandának ez a része sikerült.

A legutóbbi események óra remélhet, hogy a külföld már kevésbé fog reagálni a náci-propagandára. Németország félfegyverkezett, az tény. Nem tény azonban az, hogy a németek hisznek a győzelemben. Nem hisznek, mert hiszen a mai rendszerbe való hitük is megrendült. Már látszik, hogy a tekintély-kormányának kevés hasznát vehetik. Ha a márka össze fog omlani, akkor aztán a szimpatizánsok tábora is háttal fordít nekik és meglesz a véleményük külön a dikta. turákról és külön a diktátorokról.

TURISZTIKA

A Haggibbor turisztikai szakosztály vasárnap, július 22-én két autós kirándulást rendez. 1. Baisoare—Muntele Mare-ra, ahol egy a weekendzők, mint a turisták megfelelő terepet találnak. 2. Furdótura Felix és Püspök fürdőkre. Mindkét tura indul reggel fél 5 órakor. Jelentkezni lehet a Haggibbor klubhelyiségében C. Victoria 10. szám alatt csütörtök és péntek este fél 8 és fél 9 óra között. Szombati jelentkezéseket nem veszünk figyelembe

Magánalkalmazottak társas. autókirándulása. Julius hó 22-én, vasárnap a kolozsvári Magánalkalmazottak Szakszervezete egérsznapos autókirándulást rendez közösen a tordai Magánalkalmazottakkal. Találkozás Tordán, ahol a tordaiak csatlakoznak és együtt folytatják a kirándulást tordai városi erdőhöz és a leányka-kőhöz. Indulás reggel pont 6 órakor az Építő munkás Otthon, Str. V.aj No. 7. sz. alól. Részvételi díj személyenként 40 lej oda és vissza. Élelemlről mindenki maga gondoskodik. Fürdés az Aranyosban. Vendégeket szívesen látnak. Jelentkezni lehet péntek estig a szervezet irodájában, Str. V.aj No. 7. szám alatt, az emeleten, esténként 6 és 9 óra között.

Az Athenaeum 60 lejes regényeinek legújabb kötete: Priestley: „A nap hőse“. A háború utáni angol irodalom legnépszerűbb írója a szerző s legmulatságosabb, lelegevőbb, legmaibb alkotása ez a regény, a botcsinálta hős és a szépségkirálynő regénye. Sikere lesz, kell hogy sikere legyen! Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltség (10 lej) előzetes beküldése mellett, utánvétellel.

URÁNIA MOZGO Általános közkívánatra: URÁNIA MOZGO **VOROSHAIU ASSZONY** rendkívül elegáns, érdekes tartalmu film, főszerepben: JEAN HARLOW, LEVIS STONE, UNA MERKEL. Műsoron kívül a legújabb Mickey Mauss.

Román uralkodók a regáti zsidók egyenjogusításának küzdelmeiben

Az emancipációért való harc. Cuza fejedelemtől I. Ferdinandig

Bucuresti-Bukarest, július 18. (Az Uj Kelet tud.) A regáti zsidók most ünnepezték a zsidók egyenjogusításának 15-ik éves évfordulóját. A régi Kis romániai százezerszámra éltek a zsidók, akik már évszázadokkal ezelőtt telepedtek meg az országban. A 19-ik század második felében kezdődött azonban meg csak az emancipációért való küzdelem, amelyet az 1848 utáni liberális eszmeáramlatok tettek először magukévá. Az 1848-as román forradalom programjában az „Izlázi program“ néven ismert deklarációban, mely alapját képezte a későbbi román alkotmánynak már követelték a török hűbéri kormányoktól a zsidók emancipációját. Az izláci programnak ez a követelése a következőképpen hangzik:

„Az izraeliták emancipálása és a polgári és politikai jogok gyakorlása a más felekezetű hazafiak számára garantálva van.“

Még ugyanabban az évben, Moldovában is elhangzik az emancipálás első nagy barátjának, Kogalniceanu Mihálynak deklarációja, mely az új román államjogi alapvető dokumentuma. A deklaráció 27-ik pontjában a „zsidók fokozatos emancipálását“ követeli.

1857-ben Kogalniceanu, a „divanul ad hoc“ ülésén többek között a következőket mondja:

„Azt akarjuk, hogy Európa igazságos legyen Romániához — Romániának is igazságosnak kell lennie minden fiához, minden felekezeti különbség nélkül.“

Az 1848-as forradalom liberális fiatalosa előkészítette és 1859-ben megvalósította a román államok egyesülését. Az egyesülés jeléül egy uralkodót választott a két ország Cuza fejedelem személyében, aki a zsidóknak őszinte barátja volt. Az első alkotmányozó gyűlésen, amikor a román állam jövő alkotmányának alapjait megvették, Kogalniceanu a fejedelem üzenetét támogatva, kérte a zsidók fokozatos emancipálását. A központi bizottságnak 1861 január 19-én kelt jegyzőkönyve a következőket mondja:

„Felolvastatik a fejedelem leirata és Moldova miniszterelnökének levele, melyben felkéri a központi bizottságot dolgozzon ki törvénytervezetet az izraeliták fokozatos emancipálásáról.“

Később, egy fiatal zsidókból álló delegáció előtt Cuza fejedelem a következőket mondotta:

„Mindent meg akartam adni nektek, de nem tudtam. Mindenütt ahol voltam, szerettelek benneteket és nem tettem különbséget felekezetek között.“

Azután, 1864-ben Cuza a törvényhozó testületekhez leiratot intézett, melyben a következő pont is szerepelt:

„A helyi körülmények figyelembe vételével kormányom megfelelő intézkedéseket tett az izraelita ritusu románok emancipálásának meggyorsítása érdekében.“

Károly fejedelem, királyá koronázása, tehát még a függetlenségi háború előtt, sok esetben nyilvánította a rokonszenvét a zsidósággal szemben. 1868-ban, az első királyi leiratban a következőket olvasta fel a miniszterelnök.

„Ha a román nép a múltban sem tért el a humanizmus és tolerancia elveitől akkor nem fogja elkezdeni most, a 19-ik században, az én ural-

mam alatt, ezeknek az elveknek a megtagadását.

Közvetlenül ezután emancipálta azokat a zsidókat, akik résztvettek a függetlenségi háboruban és akik, a többi katonákkal együtt, földbirtokot kaptak az államtól. Ekkor alakult meg az „Uniunea Evreilor Pamanteni“, mely később az „Uniunea Evreilor Romani“ nevet vette fel. Ez a szervezet az állami munkánál és kinevezé-

Sulyos adóval sújtják Angliában a zajcsínálókat

London, július 18. Oxfordban meg alakult a zajellenes liga, amelynek vezetősége most levélben fordult Hore Belljsha közlekedési miniszterhez, a kormány közbelépését kérve „a nemzet idegeit roncsoló zaj“ ellen. A közlekedési miniszter levélben válaszolt a ligának és ebben az érdekes írásban többek közt ezt mondotta:

„Lehet, hogy az adóztatás sok eredményt ér el ott ahol minden kérés hiábavalónak bizonyult és sikerül ezzel megmentenünk az embernek idegeit a modern élet zajának pusztításától. Az új nehéz teherautók kötelesek ballon-

seknél a zsidók egyenlő jogait követelte. Károly ezzel a követeléssel kapcsolatosan a következőket közölte a koránnyal:

„Az ipar és kereskedelmi miniszter ur figyelmébe ajánlom ezt a kérést, hogy ennek megfelelő intézkedéseket tegyen mert ez nézetem szerint igazságos: Olyan nagyszámu lakosság, mely évszázadok óta telepedett meg itt és apáról, fiura maradnak meg az országban, nem maradhat meg, ha nem a saját munkájából él.“

I. Károly utóda I. Ferdinánd, a háboru után egy zsidó küldöttségnek a következőket mondotta:

„En voltam az első aki már Jasiban a zsidók teljes egyenjogusítását követeltem és ma is ezt a felfogást valom.“

Nimerover főrabbinak a következőket mondotta Ferdinánd:

„Emlékezzék vissza főrabbi ur, önök nek mondtam, hogy Románia győzelme a háboruban a zsidók egyenjogusítását hozza magával.“

Ezeket már 1917-ben a zsidók egyenjogusításának alkotmányos megvalósítása után mondotta a király.

gumiü használni. Az adózási teteleket úgy állapítjuk meg hogy a tömörümi val járó közlekedési eszközöket erősebben sújtjuk. Eltöltjük, illetőleg sulyos adóval sújtjuk mindazokat a közlekedési eszközöket, amelyek nem üzem közben feleslegesen sok zajt okoznak. Tilos lesz ugyancsak sulyos büntetés terhe alatt megszóljatni álló járművek dudáját. Az új uttörvény eltöltja majd a villamos kürt használatát az ugynevezett csendzónákban, de ezen kívül is a napnak bizonyos óráiban.“

Garollid a gazdasági válság mulását látja a magas gabonaárakban

Sem búzát, sem tengerit nem lehet exportálni az idén

Bucuresti-Bukarest, július 18. (Az Uj Kelet tud.) Constantin Garollid, a Mezőgazdasági Szövetkezet elnöke, volt földművelésügyi miniszter a következő nyilatkozatot tette a román mezőgazdaság jelenlegi helyzetéről.

„A lapok úgy informáltak a közvéleményt, hogy a szövetkezetek szövetsége 40.000 leiben kérte megállapítani a buza vagononkénti árát. A 40.000 lejes ár hektáronként 1000—1200 kgr. búzatermes termelési költségének felel meg. Ebben az évben azonban a termés fele a rendesnek, tehát a minimális ár nem lehet 40 ezer lej, a szövetkezetek sem kérhették ezt az árminimumot. Hogy ez ilyen formában került a közvéleményhez, annak egyedül oka, hogy félreértették a memorandumot, amelyet a szövetkezetek nyújtottak be a földművelésügyi minisztériumhoz.“

„Ebben az emlékiratban közölte a szövetség, hogy mi egy közepes termés ára, ebben az évben pedig, miután az időjárás miatt a termés gyenge volt, a mezőgazdák az a véleményüket közölték, hogy a buza árát 60.000—70.000 leiben kell megállapítani. Ehhez az árhoz valószínűleg néhány hónap múlva eljutunk.“

— Mennyire becsüli az idei termést?

— A termés gyenge és nem hiszem, hogy exportálni lehetne. Csak a belső fogyasztáshoz szükséges buza termel meg. Jobb lett volna és használt volna a mezőgazdák, akik minden áron kénytelenek eladni a termést, hogy az állam hathatósan lépjen közbe, hogy a mezőgazdák kedvezőbb árakat tudjanak elérni, mint amit ma kap a buzájáért. Egyébként a terményárak emelkedése világszerte észlelhető és ez az első jelenség, amelyből a világgazdasági krízis csökkenésére lehet következtetni.

A kukorica-termésre vonatkozólag Garollid a következőket mondotta:

— A tengeritermés elegendőnek mutatkozik a belső fogyasztásra. A tengerit világpiacon kell értékesíteni. Azt az érthetetlen jelenséget látjuk, hogy bár nagy tengerifogyasztók vagyunk, az ár mégis alacsonyabb nálunk, mint a világpiacon. Ezt a paradoxont ki kell küszöbölni és a kormányának megfelelő módon kell közbelépnie.

Kijelentette végül Garollid, hogy az idén csak zabot, babot és borsót lehet exportálni Romániából.

Megjelent! **Rettenetes Adolf** Megjelent! tragikomikus éposza, illedelmes jambusokban, kellemetes rövideggyel, melyben megvagyon énekelve a braunau mázolólegény csodálatos pályafutása — a létra alsó fokától a kancellári székig. Zsidóknak fölöttébb javallva írta: **Salamon László** Egyszerre fog sírni és nevetni rajta! Azonnal rendelje meg az Uj Kelet könyvosztálya utján. Ára 20 lej és portó.

CSÜTÖRTÖK, Beszélő Mihalache és Mihai Bucuresti Bukarest Uj Kelet tud.) országos kongresszusi parasztpárti lommal tartja a célzó megyei k nap Kisenewben pusnamegyei szeciája, amelyen ré Ion Mihalache i feje a szokásos telt el: elnöki r lentés, a vendége kor azonban vár kedett Pan Hal lapusnamegyei t dületes beszédb zeti parasztpárt nak koncepciói hogy a beszaráb vábba is a dem lett, amelyek a egy évtizeden k és nyíltan szeml kal az új konce Mihalache képvis párt élén. Beszélő jogok tól — Beszarábia — Jippa — nemcsak jogok: al és közsz ellenkezőleg: meg ezeket a közszal ról a diktatúrát á hogy károsan hat tere. Beszarábia el lettek hanyaga parasztpárti korri egyszer indexre Mihalache: J6 hogy adják meg embernek tudni t het ma tenni és t Pan Halippa: N ber kezét nyujt testvérei nem fo mondván, hogy t szót, hogy: türjü résztül halottuk is, Beszarábiának nem voltak utai nyel, amelyek a t volna. Azt hiszik rium alatt több benniinket? Ner velettem Bukares Beszarábiának jo ezt a jogot nem mindannyszer az hogy várjunk mé A ré mán Mjutan Halippa don szállt sikra védelmében anali nemzeti parasztpá ramját. — Bizonyos tá magunkkal a ko nek felhasználás volna bevinni a megyék tevékeny radt-e még valam fommal, ugy, ah biaiak elképzelté szabadság és cen után vágyó para janak hozzá a m kentéséhez, tehát ujjabb megerősíté Mi nem tudjuk kévá tenni a me kentését és a k gondolatát. Ezek

Egyre erősbödnek Beszarábiában a szélső jobboldali áramlatok

Mihalache és Pan Halipa érdekes ideológiai vitája a nemzeti parasztpárt kisenevi kongresszusán

Mihalache furcsa teóriái a szélsőséges áramlatok okairól

Bucuresti Bukarest, július 18. (Az Új Kelet tud.) A szeptember 18-án országos kongresszusra összehívott nemzeti parasztpárt lankadatlan szorgalommal tartja a párt reorganizálását célzó megyei konferenciákat. Vasárnap Kisenewben zajlott le a párt lapusnamegyei szervezetének konferenciája, amelyen résztvevő a párt vezére: Ion Mihalache is. A konferencia első feje a szokásos formák középette telt el: előnké megnyitó, főtitkári jelentés, a vendégek üdvözlése, etc. Ekkor azonban váratlanul szólásra emelkedett Pan Halippa volt miniszter, a lapusnamegyei tagozat elnöke, aki lendületes beszédben szállt síkra a nemzeti parasztpárt beszarábiai szárnyának koncepciójával. Kifejtette, hogy a beszarábiaiak kitartanak továbbra is a demokratikus ideálok mellett, amelyek a nemzeti parasztpártot egy évtizeden keresztül irányították és nyíltan szembe helyezkedett azokkal az új koncepciókkal, amelyeket Mihalache képvisel a nemzeti parasztpárt élén.

Besarábia nincs jóllakva jogokkal és szabadsággal

— Besarábia — mondotta Pan Halippa: — nemcsak hogy nincs jóllakva jogokkal és közszabadságokkal, hanem ellenkezőleg: meg sem kóstolhatta még ezeket a közszabadságokat, amelyekről a diktatúrát álmódok azt mondják, hogy károsan hatnak ki az ország életére. Besarábia kívánságai általában el lettek hanyagolva még a nemzeti parasztpárti kormányzás alatt is. Nem egyszer indexre tettek bennünket.

Mihalache: Jó az, ha a gyermek sir, hogy adják meg neki, amit kér de az embernek tudni kell azt hogy mit lehet meg tenni és mit nem.

Pan Halippa: Nehéz dolog, ha az ember kezét nyújtja testvérei felé és testvérei nem fogadják el a kezét, mondván, hogy túrjön még. Ezt a szót, hogy: túrjünk száz esztendőn keresztül halottuk az orosz uralom alatt is, Besarábiának az orosz éra alatt nem voltak utai, iskolái és intézményei, amelyek a termelést irányították volna. Azt hiszik hogy a román impérium alatt több figyelemmel kezeltek bennünket? Nem! Valahányszor felvettem Bukarestben a kérdést, hogy Besarábiának joga van az élethez és ezt a jogot nem lehet elvenni tőle, mindannyiszor azt a választ kaptam, hogy várjunk még.

A régi tapasztalatok nyomán

Miután Halippa ily lendületes módon szállt síkra Besarábia jogainak védelmében analízis tárgyává tette a nemzeti parasztpárt új politikai programját.

— Bizonyos tapasztalatokat vittünk magunkkal a kormányzásba, amelyek nek felhasználásával új életet lehetett volna bevinni a falvak, községek és megyék tevékenységébe. Vajjon maradt-e még valami a közigazgatási reformmal, úgy, ahogyan azt a beszarábiaiak elképzelték? Kérhetjük mi a szabadság és centralizált közigazgatás után vágyó parasztoktól, hogy járuljanak hozzá a megyék számának csökkentéséhez, tehát a centralizmusnak újabb megerősítéséhez? Nem, soha! Mi nem tudjuk oly könnyen magunkévá tenni a megyék számának csökkentését és a korporatív parlament gondolatát. Ezek megerősíték talán

a központi hatalmat, de nem fogják megerősíteni az országrészek életét. Nem tudunk egykönnyen belenyugodni a gondolatba, hogy Bukarestből láb bal toppantsanak Besarábia felé, mondván, hogy a kormány megtett mindent ami módjában állott.

Mihalache vitája Halippával

Halippa beszéde mély hatást gyakorolt a kongresszus résztvevőire, kik tüntetően tapsoltak a beszarábiai vezérnek. Mihalache szükségét látta annak, hogy ismét felszólaljon és megvilágítsa a nemzeti parasztpárt program pontjait. A nemzeti parasztpárt vezére igyekezett elterelni a vitát a kérdés lényegéről, mondván, hogy nem lehet országrészek közötti különbségről beszélni. A nemzeti parasztpárt harca a parasztság harca az elnyomók ellen, bármelyik országrészből való is lennének azok. Ezt a kijelentést nem fogadta tulságos lelkesedéssel a hallgatóság. Mihalache ezután a megyék leszállításának problémájáról beszélt.

— Ebben a kérdésben — mondotta — csakugyan elérnek a véleményeink. Halippa szót emelt a megyék számának leszállítása ellen. Romániának hetvenegy megyéje van, annyi, amennyi volt száz évvel ezelőtt is. Köz

Tizenegy kommunista vádlott a kolozsvári hadbíróóság előtt

A hadbíróóság illetékesnek mondotta ki magát az ostromállapot előtt főként ügyek letárgyalására is

Cluj Kolozsvár, július 18. Tegnap szá munkban hírt adtunk arról, hogy a kolozsvári hadbíróóság 11 kommunista propagandá miatt letartóztatott egyén tárgyalását tűzte ki szerda reggel nyolc órára.

A vádlottak közül letartóztatásban van Szimin Teréz temesvári munkásnő, Stern László kolozsvári elektrotechnikus és Lőb Piroksa, a nagyváradi kommunista per három évre elítélt vádlottja. A többi vádlott azért került a vádlottak padjára, mert az előbbieknél lakást adtak.

A bíróóság asztala előtt rendezten össze visszaszában sorakoznak a bűnfelek. Első pillantásra feltűnik egy rádió hagszor és több régmódú rádió hallgató. Kiegészít még a bűnfeleket a bűnjelmező né hány kis bőrdő és aktatáska.

A vádlottak kihallgatása után, akik tagadják, hogy kommunisták és hogy ilyenirányu propagandát folytattak volna

Megszűnik a világhírű frankfurti Speyer-bankház

Egy százéves nagy zsidó bankcég vége

Frankfurt, július 18. A közel száz évvel ezelőtt alakult a frankfurti és berlini Lazar Speyer-Ellissen bankcég, amely az idők során világhíres lett, október elsejével megszűnteti a bankház működését.

A híres bankház, mint a Rothschildoké, a frankfurti gettóból indult nagy karrierje felé. James Speyer, a cég amerikai ága, még ma is világ egyik legjelentősebb pénzintézetét képviseli.

A Speyer-bankházzal állott szoros összeköttetésben többek közt Sir Ernst Cassel, aki szintén mint szegény frankfurti zsidófiú vándorolt ki Londonba és ott nemcsak nagy gazdasági karriert futott be, de egyben még walesi herceg korában VII. Edward egyik legszorosabb ba-

SELECT MOZGO

FEHÉR APÁCA

SELECT MOZGO

mélyen megindító film, főszerepekben: HELENE HAYES és CLARK GABLE. Műsorán kívül a legújabb Mickey Mauss.

ben azonban a legtöbb országban redukálták a megyék számát. Bulgáriában 33-ból 19 maradt, Jugoszláviában 9-re, Lengyelországban 18-ra csökkenték a megyék számát. Nincs még egy ország, ahol annyi köztisztviselő volna, mint nálunk és annyi iroda volna, mint Romániában. A költségvetés négyötöde tisztviselői fizetésre, tintára és papirosra megy el. Hetvenegy megyénk van, 71 prefektussal, 71 igazgatóval, 71 főtitkárral, 140 aligazgatóval, 280 irodafőnökkel, 500 gépirónóval és isten tudja még hány tisztviselővel. Mi azt szeretnénk, ha hetvenegy megye helyett csak tizenöt maradna, ezeknek élén azonban miniszteri rangban lévő prefektus állana és a minden hatáskört nélkülöző vármegye házi igazgató helyét a minisztériumból delegált igazgató foglalná el, meg felelő hatáskörrel.

A korporatív szenátus

Végül a korporatív szenátusról beszélt Mihalache. Rámutatott arra, hogy a parasztpárt már megalakulása alkalmával, 1919-ben egyetlen képviselőház létesítését vette programjába és emellett egy második kamara beállítását, amelynek tagjai a különböző érdekképviseletek delegátusai volnának. Ez a testület tanácsadó tevékenységet végezne véleményezései nem volnának kötelezők. Nem arról van szó tehát, hogy diktatórikus rezsimmel rendelkező országok példáját utánozzuk. Amikor a korporatív szenátus mellett foglaltunk állást, a fasizmus még gyermekcipőben járt.

Mihalache felvilágosításai nem találtak barátságos fogadtatásra a hall

gatóság körében. Utána Stefan Holban szólalt fel, aki rámutatott arra, hogy a szélső jobboldali áramlatok egyre erősbödnek Besarábiában. A programszerű tevékenység megindítására volna ellenük szükség. Ugyanerről a kérdéstről beszélt Firica volt képviselő is aki energikus ellenpropaganda megindítását kérte. Grigore Cazacu volt lupista rámutatott arra, hogy a szélsőséges áramlatok főleg az északi megyékben kaptak lábra. Javarást a pártok hibásak ezért az állapotokért, mert nem teljesítették Besarábia kívánságait. A nemzeti parasztpárt sem tett tulságosan sokat Besarábiáért.

„A nemzeti parasztpárt se nem antiszemita, se nem filozemita“

Mihalache a felszólalásokra adott válaszában kijelentette hogy a nemzeti parasztpárt sem antiszemita, sem filozemita. A nemzeti parasztpárt vezére kritizálta a Zsidó Párt megalakulását és azt mondotta, hogy részben ennek tulajdonítható a szélsőséges áramlatok kifejlődése. Nagy változások előtt áll a világ. A parasztpárt nem érti e változások mélyebb okait. Ő csak azt látja, hogy termékeinek értéke folyton csökken és bűnbakot keres. Nem nehéz meggyőzni arról, hogy a zsidók a hibásak. Az antiszemitizmus azonban — mondja Mihalache — visszafeljődésben van és minden bizonynyal el fog tűnni. Amilyen mértékben az emberek kontaktusba kerülnek a nemzeti parasztpárttal, olyan mértékben menekülnek az antiszemitáktól. A népet mindenestre fel kell világoztatni.

A Speyer-család nemzetközivé vált, de szoros kapcsolatot tartott fenn Németországgal. A család tekintélyesebb tagjai itt éltek nagyon egyszerűen, szorgalmas dologtevés közepette. Vagyonukra leginkább a bőkezű adományokból lehetett következtetni. A frankfurti egyetem felállításában a Speyer-család adományának nagy részük volt.

Szerénységükre jellemző alábbi esetet jegyezték fel:

Négyöt év előtt egyszer Salzburg melletti egy falusi kocsmában töltött egy éjszakát barátai társaságban néhány híres művész és művésznő, akik nem szerettek volna, ha valamelyik nagy salzburgi vendégházban tulságosan nézik őket. A társasághoz verődött egy szerény öregúr, aki-ről nem igen tudták, hogy kicsoda. Ez az öregúr egész éjszaka szorgalmasan látta el a tapór tisztét a zongora mellett. A szünetekben pedig feltűnően intelligens megjegyzéseket tett a felmerült kérdésekre. Eppen ezért hajnal felé halk, diszkrét vita indult meg vajjon szabad-e borralót letenni a tapór elé vagy sem? Az azóta meghalt H. O. Kahn, aki maga is eléggé — jómódu newyorki bankár volt: mosolyogva hallgatta a vitát és mikor már többség kezdett kialakulni a borraló mellett, halkán azt mondta: Akkor inkább nekem adjanak borralót az urak, mert ez a tapór ötször is eszbe tehet engem... Ez a tapór volt ugyanis a Speyer-bankház egyik fánoka.

A frankfurti Speyer-Ellissen-bank a nemzetközi pénzpiacra tiszta keze, óvatos fejet, feltűnően szoliditást és az időkhöz mérten legnagyobb megbízhatóságot jelentette. A bank megszűnése kétségte-lenül Németország gazdaságát esődjével függ össze.

— Eltűnt a német Himalaja expedíció három kiváló tagja. Berlinből jelentik a német Himalaja expedíció hírszolgálatát, hogy az expedíció három kiváló tagja, Merkl, Wieland és Weltzenbach, mindhárom a legkitűnőbb alpinisták a Nanga Parbaton 7600 méteres magasságban napokig tartott szörnyű hóvihárban eltűntek s azóta nem adnak magukról életjelet. Az időjárás helyzett miatt lehetetlen felkutatásukra indulni. Öt dardszilingi benszülött származó munkás is hiányzik.

gliaiban

az adózási tételket hogy a tömörögumi és központosított erősebbük, illetőleg súlyos adózatokat a közlekedések nem üzemeltetnek sok zajt okoznak, csak súlyos büntetéseket állítják az uttörvény eltiltás kürt használatát adózatokban, de ezeknek bizonyos órái-

alság abona-

ni az idén

az édej termést? ge és nem hiszem. e. Csak a belső sés buza termést és használt volna a minden áron kény- mést, hogy az állam zbe, hogy a mező- kaka tudjanak elérni. buzájáért. Egyéb- k emelkedése világ- ez az első jelenség, asági krízis esőkke- tetni.

vonatkozólag Ga- mondotta:

elegetdönök mutat- zásra. A tengerit érkesíteni. Azt az- látjuk, hogy bár- ok vagyunk, az ár- unk, mint a világ- kont ki kell küszö- k megfelelő módon

Garofid, hogy az- bot és borsót lehet

Megjelent!

éséggel, melyben futása — a létra

20 lej és portó.

SPORT

A futball minden szépségét kifejező játékkal nyerte a Hakoah második mérkőzését Kolozsváron

Hakoah-Romania 7:2 (3:0)

Cluj-Kolozsvár, július 18. (Az Uj Kelet tud.) Mint lapunk tegnapi számának második kiadásában már röviden jelentettük, a bécsi Hakoah második kolozsvári mérkőzésén olyan pazar játékot mutatott, amelyet — bár számos jónévű külföldi együtteshez volt már szerencsének — eddig még nem láttunk. A bécsi Hakoah az érdem, hogy Kolozsvár sportkedvelőivel megismertette a futballjáték igaz szépségeit.

A Hakoah játékosai mesterei a futballnak. Bárhonnan indul el a labda, mindig megvan a precíz rendeltetése. És a leglehetősebb helyzetből is továbbítják azt oda, ahonnan a veszélyes támadás elindítása sikeresnek ígérkezik — legtöbbször széle. A szélsők? Szó és írás nem tudja kifejezni azt a rengeteg ötletet, rafinériát és képzett technikát, amit beleadnak abba a labdába, amely végül is az ellenfél kapuja elé kerül, hogy az idejében érkező, vagy éppen helyén levő partner azt rendeltetési helyére juttassa. Az igaz szélső típusát a balszélső Reichman fedezték fel. Amellett, hogy kitűnő futó, annyi technikával, képzettséggel, annyi ördögi ravaszossággal van megáldva, hogy eredményes játékaival kívül a legelvezetesebb szórakozást nyújtja. Művészi játéka tele van szöve humorral, csillogó ötletekkel. Mellette Donnenfeld az ideális futballista megtestesítője. Pompás szöktezései, keresztlabdái és a lövések: olyan gölököt löv, hogy a szem alig képes követni a hálóba tartó labdát. A center Ehrlich II ragyogó fejjátékával tűnt ki. Ugy irányítási fejről labdát, mint tőle. A jobb szárnyon Ehrlich I mellő partnere Reichnak, ő azonban sokkal komolyabban veszi hivatását. Tele van technikával, jó futó, azonban ellenfélben a balszélsővel, nem cifráz, hanem azonnal passzol. Rendkívül precíz centerzései nagyon veszélyesek. Méltón illeszkedik bele ebbe a támadósorba Zwiebel, aki a pillanatnyi helyzet gyors felismerése mellett jól lövő jobbösszekötő. A halvesorban a centerhalf Platschek robotoló, rendkívül szívós játékos. Jól oszt. Két segítője, mint a zsandárok lógnak állandóan az ellenfél szélsőin, azonban a támadásban már a csatársor mellett vannak. A bekkek közül Feldmann bizonyult a biztosabbnak. Rugótechnikája fejlettebb, azonban a még fiatal Weisz is a legjobb uton van ahhoz, hogy kiegyenlítsse azt a kis előnyt, amivel tapasztalható partnere rendelkezik. A kapuban Löwy örökös, aki szemfüles, jólvetődő kapus. Bátor, önfelelő játékos, elsőrangú helyzetkedési érzékkel.

Hogy a Romania ezzel az együttesrel nem tudott elbánni, nincs mit csodálkoznia rajta. A csapat nagy kedvvel és tudásának minden latbavetésével indult a játékba, mégis hogy nem játszott, ennek egyetlen magyarázata, hogy nem hagyják. A román futballsport nem érte még el azt a nívót, hogy ilyen technikával szemben, mint amilyen a Hakoah rendelkezik, ellen tudjon állni. Hogy akadnak egyes Romania játékosok, akik a technikával szemben testi erejüket vagy éppen szabálytalanságokat vettek igénybe, ez nem az ő bűnük. Büne a kolozsvári sport vezetőinek, akik nem tartják fontosnak a szándékosan faultoló vagy életveszélyesen játszó játékos büntetésével, esetleg letiltással a játék szabályainak betartására szoktatni. Különösen áll ez a Romanianak valamj Farkas nevű összekötőjére, akinek izléstelenül durva játéka állandó közmegbotránkozás tárgya volt. Hogy azonban a Romania játékosai is mennyire elismeréssel voltak a Hakoah

szép játékaival szemben bizonyítja Muntean jobbhátfának az a rendkívül lovagias gesztusa, aki a mérkőzés végén kézzorítással gratulált a balszélső Reichnak, aki pedig úgy játszott vele, valamint Docival a mérkőzés alatt, mint apa a fiaival.

Pontosan hét órákor a következő felállításban kezdenek a csapatok:
Hakoah: Löwy, Feldmann — Weisz, Breitfeld—Platschek—Amster, Ehrlich I—Zwiebel—Ehrlich II—Donnenfeld—Reich.
Romania: Chendreanu, Doci—Felecan II, Muntean—Criza—Muresan, Coborzan—Farkas—Pop Béla—Felecan I—Capusan.

A Romania kezd, azonban a Hakoah vezet az első támadást, amely deszálláson akad meg. Tapogatózó játék indul, a Hakoah védelem nem akar belemelegedni; a Romanianak két jó helyzete is adódik. A Hakoah ellentámadását Doci tisztazza. A 12. percben születik meg az első gól.

Feldmann pontos felszabadító rugást küld Ehrlich I-nek, ez testvérehez tájál, aki éles lövéssel megszerezzi a vezetést, 1:0.

Két perc múlva a nagyon jól játszó Criza keresztlabdát ad Capusannak, ez bead, a labda Farkashoz kerül, aki azonban a faultoláshoz jobban ért, mint a lövéshez, forgóújjal és csak későn löv. A jól helyező Löwy remekül kornerre ment. A beugrás ártalmatlan. A 16. percben szép akcióval jön fel a Hakoah, Ehrlich II lövése a kapufáról pattan vissza, ezt Zwiebel fejeli, amit Chendreanu véd. Remek akció volt. Két perc múlva

Reich gyönyörű testesléssel rázza le magáról Doci (Muntean már rég

lemaradt), élesen ad be, Chendrean kifutva mentene, de kiejti és Zwiebel beteszi, 2:0.

Kezdet után ismét Criza ad jó labdát balszélre, Feldmann azonban szereli. Közben Capusan megsérül és kimegy, azonban pár perc múlva visszajön. A 21. percben

Platschek hosszú fejpással szökteti Reichot, ez úgy sétál el őrei között, mintha ott se lennének és remekbe szabott gólt löv (Chendrean későn vetődött), 3:0.

A három kapott gól nagyon zavarja a Romania csatársorát, amely csak kapkod és a passznak szánt labdák sorra kerülnek a Hakoah védőkhoz. Közben több fault is esik, amely diszponánsul hat ebben a remek játékban. Doci, Farkas, sőt Pop Béla is szabálytalanságokra ragadtatja magát. Nincs is egyéb esemény a féltető végéig.

A második féltető a Romania kezdi, Pop labdája azonban Weiszhoz kerül, aki Zwiebelhez ad, ez Donnenfeldhez passzol, aki a meccs legrészebb sarokgólját lövi, 4:0.

Kezdet után ismét a Hakoah a labda és most már üzembe lép a teljes gépezet, amely lenyűgözően szép játékot hoz. Lápról-lábra száll a labda, anélkül, hogy a Romania védők hozzáérnének és állandó ostrom alatt a kapu.

A 11. percben Zwiebel kieselja Chendrean és melléte begurít, 5:0.

A 16. percben Platschek két ember között ad Reichnak, aki ördögi technikájának teljes bemutatásával csapja be Munteant, majd Doci is, Hatalmas taposot kap. A 16. percben

Ehrlich II—Ehrlich I akció, ez át-vágja a labdát a ballösszekötőbe, ahova Donnenfeld hátszálynyira érkezik és egy negyvenkettős löveg köti ki a balsarokban, 6:0.

A Romania veszi át most a támadást és több kornert ér el, de eredmény nélkül. Mégis a 23. percben

Coborzan beadása jól tájálja Felecan, aki löv, Löwy védi, de kiejti és feké marad, lábbal akarja kitolni a labdát azonban saját kapujába döcög a labda, 6:1.

A 28. perc egyetlen eseménye, hogy Felecan II az ő szerelő Ehrlich I után rug.

A következő percben Reich félpályán kapja a labdát, keresztül cikázik a védelem és egy lépéssel az előtte

levő Chendrean és a kapufa között megtalálja a rést, 7:1.

Most lanyhul a játék. Már sőt is van. A Romania finis el és van is eredménye. A 39. percben egy kapuelőtti kayarodásból (a sötétség miatt a tribünről nem látni, hogy ki részéről) a labda a Hakoah kapujába talál, 7:2.

Kezdet után a jól bíráskodó Czinczar öt perccel korábban fújja le a szezon legszébb mérkőzését.

A Romania együtteséből elsősorban Criza vált ki jó fejjátékával és nyugodt tempóját. A védelemben Felecan II volt a jó, faultolójában feleslegesek voltak. Doci már csak árnyéka hajdani tudásának. A halvesor munkájában nehéz szerepe volt Munteanunak, aki amit lehetett megtett, Muresan is állta az iramot. A csatársorban a két szélső volt jó. Pop keveset tudott és sokat faultolt. (w—)

KERULETKÖZI LABDARUGÓ TORNA létesítését vette tervbe a Romania arra az esetre, ha a nemzet bajnokság selejtezőjéből kiesik. A tornában a Romania, Haggibbar, Mures, Törökves (Nagyvárad), Soimil (Nagyseben) és még néhány neves együttes venne részt.

Az Univerzitate egy jónévű, kitűnő külföldi edzővel folytat tárgyalásokat, akit szeretne csapata számára megnyerni.

A bukaresti Makabi ma Brassóban játszik. A NAC szerdai mérkőzése elmaradt, miután a vezetőség a csapatot távra utasítva hazarendelte. Ezzel kapcsolatban szó van arról is, hogy a vasárnapra tervezett Univerzitate—NAC revansmérkőzés is elmarad.

A Kinizsi—Jahn (Csernovic) második selejtezőmérkőzés vasárnap lesz Temesváron.

A bécsi Admira augusztus 26-án Temesváron játszik a Ripensiaval.

A Román Kupa döntőjéről ismét ellentétes hírek keringenek. Bukaresti jelentés szerint a szövetség egyes tagjai nem akarják elismerni a lejátszott mérkőzés barátságos voltát, míg mások a mérkőzésnek újból való lejátszását kívánják — de csak a vidéken.

A Sportul Zilnic c. bukaresti sportklub a Venus sportklub vezetőjének, E. adescu ügyvédnek tulajdonába ment át.

A Hungaria után a Ferencváros részére sem ad beutazási engedélyt a belügyminisztérium. A Fradik a Ripensia kötötte volt le augusztusra.

KÜZGAZDASÁG

Értekezlet tartott a kormány gazdasági bizottsága a gabona-értékesítés ügyében

Bucuresti-Bukarest, július 18. Tegnapi este az ipar és kereskedelmi minisztériumban értekezlet volt, amelyen Teederescu kereskedelmi miniszter, Sassu földművelésügyi miniszter, Gr. Dimitrescu bank kormányzó és a kormány gazdasági bizottságának többi tagjai vettek részt. Az értekezlet tárgya a gabona értékesítésének megszervezése volt a termelők érdekeire való tekintettel, ahogy a múlt években is tették.

Sassu miniszter részletesen foglalkozott a mezőgazdasági termelés helyzetével felvázolva a rendelkezésre álló módokat és rámutatva annak szükségességére, hogy a kormány által fenntartott árak politikájával jöjjenek a mezőgazdaság segítségére. A miniszterközi értekezlet elhatározta, hogy a gabona értékesítésére, mely összeg szükség esetén felemelhető.

A kolozsvári árutőzsde jelentése: Új helyiség — régi üzletmenet...

Cluj-Kolozsvár, július 18. Új helyiségbe költözött a kolozsvári tőzsde. Szép, modern helyiséget béreltek ki az új iparkamara palota első emeletén, hatalmas befogadóképességű modern terem, mely szinte kedvet ébreszt az elfáradt tőzsdésekben és olyan mintha buzdítani akarná őket aktívabb, jobb üzletek megkötésére. A hatalmas, nagy teremben bőven beáradó fényzőn, az egyik sarokban szorgalmas reggeltől estig dühösen kopogó gépirókissasszony világit meg.

Közszereladások, árverések, a „tengerelés” (még akkor is, amikor zöld, éretlen) rengeteg munkát ad a levelezőnőknek. A tőzsdések felváltva izzadó homlokkal lemondó gesztusokkal diktálnak. Itt is éppolyan a helyzet, mint a régi épületben.

Sajnos — mondják a tőzsdések — nem változott itt semmi. Az árak nem konszolidálódnak, a buza ára most is aacsony, a termés rossz, exportról pedig szó sem lehet.

Szomorúak a tőzsdések. Rosszul ütött be az idei termés, Pangás van minden vonalon, minden áruban, nem használ az új boltives helyiség sem. A hosszú tőzsdeszatlok körül dühös, elkeseredett viták folynak. Alkudozások, kínálgatások.

Minden tőzsdés a szabályzatba mered, azt tanulmányozza. A kis szabályzati könyvecskék kiloszámra hevernek a fal mellett. Melletük könyveknek, árjelentéseknek hosszú sorozata. A könyvek között pedig szinte elmerülve dolgozik a titkárság a soha ki nem fogyó jelentések óriási tömkelegén. Az üzletmenet nem változott. A babo

nás terménykereskedőknek rossz tippjük lehetett ez a költözködés. Mert hiába tud kétszáz embert befogadni a nagy terem, hiába eseng állandóan a telefon, az isten hol nem ad esőt a termésre, hol nem ad pénzt a terméshez.

Saarbrückenben megalakították a népszavazás pártatlanságát védő nemzetközi irodát. Berlinből jel: Saarbrückenben megalakították a népszavazás pártatlanságát és szabadságát védő nemzetközi irodákat, amelyeknek személynéje 10 hol land, 9 svájci, 6 norvég, 5 dán, 4 svéd, 3 amerikai és olasz s egy—egy angol és luxemburgi állampolgárból áll.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara delegációja a Banca Nationala alkormányzójánál, Bukarestből jelentik: A Banca Nationala alkormányzója, Oscar Chiriacescu szerdán fogadta a kolozsvári kamara részéről dr. Gh. Leont, Comsa Ionel szenátort és dr. Borbély Istvánt és a Banca Albina nagyszobében központi igazg. elnökét, Beut, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara szanálása ügyében előterjesztett javaslatok végleges megoldása ügyében.

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

Kultürember könyvtárából nem hiánvhozhat

Horrabin:

Mire tanít a gazdasági földrajz?

tanulmánya.

Ára 40.— lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályától az összeállítás portó költség (10 lej) előzetes beküldése mellett.

DU

tőlünk

1. Min

2. Ottho

pénzért

is kedve

sárolhat

SZEK

Tárgu-Mu

Baktérium és halálsugár

Két francia tudós érdekes véleménye a jövő háborújának harci eszközeiről

Párizs, július 18. Igen sokat beszélnek egy idő óta a jövő háborújának módszereiről és fegyvereiről. Legutóbb két hír járta be a világsajtót, mely ezekkel foglalkozik. Az egyik arról szól, hogy a németek állítólag „baktérium hadgyakorlatokat” végeztek Párizsban. A másik azt jelentette, hogy Tesla, a világhírű fizikus halálsugárakat talált fel, melyek nagy távolságból egész hadseregeket képesek megsemmisíteni.

A franciák érdeklődésének és gondjainak középpontjában ma a háború áll, szorongó figyelemmel vizsgálják meg minden hirádat, mely a háború eszközeire vonatkozik.

A Maïtin mai számában d'Arsonval tanár, a világhírű fizikus nyilatkozik Tesla halálsugárairól.

— Ezt a halálsugarat periódikus sugárnak is nevezhetnők — mondja — mert megvalósítását szabályos időközökben jelentik negyven év óta, mióta tanulmányozni kezdték. A halálsugár állítólag alkalmas arra, hogy a jövőben lehetetlenné tegye a háborút. Van sokkal megfelelőbb eszköz is arra, hogy a háborút száműzzék a földről: az emberek lelkivilágának megváltoztatása. Ez azonban más kérdés.

— Ami a halálsugarat illeti — folytatja nyilatkozatát d'Arsonval — még nincs megvalósítva, bármit mond a tudós Tesla, de meg lehet valósítani, mert ismerik és szenvedélyesen tanulmányozzák. Ez a sugár tulajdonképpen minden rövid hullámban rendelkezőkre áll sőt minden Herz-féle hullámban. Csak fokozni kell erejét, hogy képes legyen hadseregeket megsemmisíteni vagy sok száz kilométer távolságból földhöz csapni egy egész légi flottát.

— Az anyagi eszközök, melyekkel jelenleg rendelkezünk, nem alkalmasak arra, hogy nagy területen ilyen roppant villamos üzemeket létesítsünk. Valószínű, hogy ezt a védősugarat nemokára alkalmazhatjuk a gyakorlatban, mert bizonyos, hogy a megvalósulás útján halad. De azt hiszem, ma még korai bejelenteni s különösen mint új találmányt.

A Petit Parisienben dr. Magnan, a College de France tanára, a baktérium háború kérdésével foglalkozik.

— Volt ellenségeink állítólag a baktériumok terjedését tanulmányozták a múlt évben Párizsban s állítják az a tifuszjárvány, amely 1933 végén pusztított itten, ezeknek a kísérletek-

nek a következménye — írja Magnan professzor. — Mit lehet elhinni mind ebből? Igazake vajon ezek a hírek, vagy csak az a céljuk, hogy megrémítsék a franciákat és az egész világot? Nehéz felelni ezekre a kérdésekre, de magával a dolog lényegével foglalkozhatunk.

— Bizonyos, hogy a németeknek kitűnő bakteriológusai vannak, akik rendkívül hatásos baktériumokat tudnak kitenyészteni s az ismert ragályos betegségek kórokozóit még gyilkosabbá nevelhetik. Azt is megtehetik, hogy repülőgépről kórokozó baktériumokkal töltött gőzöket bocsátanak le, melyek gyorsan ráfektessenek egy városra, anélkül hogy a szél eltérítené őket.

— Nem valószínű azonban, hogy a

baktériumokat háboru idején eléggé el lehetne terjeszteni ahhoz, hogy általános és gyilkos járványokat okozzanak. Nem szabad elfelejteni, hogy egy járvány teljes kifejlődéséhez életerős baktériumok szükségesek, melyeket azonfelül a nekik megfelelő feltételek közé kell helyezni. Például a tifusz bacillus különösen akkor veszedelmes, ha ételkebe vagy italokba vegyülnek s ezeket nagy tömegekben fogyasztják, fáradt, rosszul táplált és egészségügyi ellenőrzés alatt nem álló emberek. Háboru esetén azonban fertőtleníteni lehet a fogyasztási cikkeket.

— A pestis például csak közvetlen fertőzés útján terjed s az ilyen támadás éppen olyan veszedelmes volna a támadóra, mint a megtámadottra nézve. Ha pedig a kockázat egyenlő mindkét oldalon, akkor a módszer nem ér semmit. A legtöbb francia bakteriológus azt hiszi, hogy a hírek csak félelmet akarnak kelteni.

A török követ sajnálkozását fejezte ki az angol kormány előtt a Samosnál török partörök által lelőtt angol tengerészhadnagy halála miatt

Az angol tengerészeti hatóságok közös vizsgálatot követelnek

London, július 18. Lapunk más helyén regisztráljuk, hogy az angol flotta né hány egysége engedély nélkül jelent meg Samos kikötőjében, hogy ott a török határörök által lelőtt angol tengerésztestvérét demonstráljon.

Egvidejűleg a Samos előtti és a török parti vizeken 12 hadihajó és több hidrológiai személyzete kutatja a tengeri a török parti őrség gojyóinak áldozatát eset Robinson angol orvoshadnagy holttestét után, eddig eredménytelenül. — A londoni török követ tegnap megjelent a Foreign Officeban és kifejezte a történet felett kormány sajnálkozását, de ugyanakkor hangoztatta, hogy a parti őrség

embereinek teljes jóhiszemősége nem kétséges. Ők azt hitték, hogy a vitorlás esőnokon csempészek igyekeznek a török parti felé. Az angol tengerészeti hatóságok azt a követelést támasztják, hogy közös vizsgálatot folytassanak le az orvoshadnagy halála ügyében. Sztambulban nem hiszik, hogy a török kormány ehhez hozzájárulását adná. A sztambuli angol követ több ízben tárgyalt ebben az ügyben török kormányfőfiakkal. Izmet pasa miniszterelnök elhárította nyári szabadsága megkezdését, a hadügyminiszter pedig Szmírnában tartózkodik, ahol személyesen felügyel a vizsgálat menetére.

Angol készülődés a háborúra végkimerülésig

London, július 18. A Daily Herald szerint a hadügyminisztériumnak az az osztálya, amelynek a hadipari termelés növelése és gyorsítása a feladata, a tulfeszített munkától teljesen ki merült.

Az osztály hat új szakértőt: három vegyész és három gépészmérnököt keres, akiknek, mint ideiglenes műszaki szakértőknek, augusztus elsején kell majd elfoglalni állásukat. Az új szakértőknek főként a különböző hadianyagok gyártása és lövegek töltése terén kell különleges szakismeretekkel rendelkezniök.

A birodalmi haditanács — a lap szerint — vizsgálatot indított annak megállapítására hogy háboru esetén minő iparágaknak kell áttérniök hadiüzemre. E kérdés megvizsgálásának befejezése után a kormány megállapítja majd, hogy mennyi ideig tartana az egész nemzeti ipari mozgósítása.

A légi haderőt megkésztetik

London, július 18. Baldwin miniszterelnökhelyettes ma, csütörtökön bejelentette az alsóházban a kormány új légi felépítési politikáját, amelynek a jól értesült konzervatív lapok állítása szerint a következő főbb vonásai lesznek: 1. A légi haderő fokozatos növelése a jelenlegi létszámának körülbelül kétszeresére.

2. Tervek az ipari vidékek és a polgári lakosságnak légi támadások ellen való megvédésére. Minden valószínűség szerint ötven új repülőrajt építenek öt év alatt. A munkát azonnal megkezdik. Baldwin egyszersem kiemeli majd, hogy jelelnek nem fenyeget semmiféle táma-

dás közvetlen veszélye, de a munka idő tartamát szükség esetén lényegesen meg lehet rövidíteni.

Ugyanaz a félelem s ugyanaz a nyugalom, mint 1914-ben...

A Daily Express mai „Ne felejtsetek” című vezércikke ismét a világ háboru kitörését megelőző helyzethez hasonlítja az európai hatalmak jelenlegi csoportosulását. Franciaország és Oroszország — írja a cikk — már háborus szövetséget kötött.

Anglia ismerve szándékukat, helyesli azt, Németország pedig meg van győződve, hogy ellenségek vasgyűrűje zárja körül. Ugyanaz a félelem uralkodik Európában és ugyanaz a nyugalom, mint 1914-ben, de Angliában a közvélemény és a nemzet mondja ki a végső szót a béke és a háboru kérdésében.

Aki a béke híve — fejezi be cikkét a lap — emelje fel szavát és támogassa harcunkat, a „nem kell többé háboru” mozgalmat.

Ejjelnappal rendőrök őrzik a „háborus” külügyminiszter házat

London, július 18. A Daily Telegraph jelentése szerint Sir John Simon külügyminiszter házat éjjelnappal külön rendőrőrszemek őrzik, mert a külügyminiszter életét telefon és egyéb üzenetekkel fenyegetik. A legutóbbi ilyen üzenetet Lady Simon, a külügyminiszter felesége vette át telefonon. Ismeretlen hívó volt a férfi, aki kijelentette, hogy Sir John Simon háboruba dönti Angliát s hozzátette: „de megjelöltem emberként el fogom tenni.”

Pénteken érkeznek haza Tatarescu miniszterelnök

Bucuresti Bukarest, július 18. Tatarescu miniszterelnök ma elhagyta Párizst és pénteken érkezik vissza a fővárosba. Slăvescu még néhány napig Párizsban marad a hitelezőkkel folytatott tárgyalások befejezése végett. A miniszterelnök a jövő hét folyamán minisztertanácsban fog számolni utjának eredményeiről.

Tragédia Aradon

Arad, július 18. Nagy megdöbbenést keltett tegnap városzerte Insperger János, az aradi far és fémpari iskola művezetőjének öngyilkossága. A szerencsétlen ember már évek óta állott az állam szolgálatában és mindig pontos és lelkiismeretes szakmunkásnak ismerték. Huszonöt évi szolgálat után Insperger Jánost több társával együtt nyelvvizsgárra rendelték. A nyelvvizsgán azonban elbukott és ekkor hosszú szolgálati ideje ellenére kiették állásából. Mivel a nyugdíjigazósáshoz szükséges éveket még nem szolgálta le, egy lej nélkül került ki az uccára a nemrégben még jófizetésű szakember. Insperger többször hangoztatta előlött bánatában ösmerősei előtt, hogy öngyilkos lesz. Azt hitték azonban, hogy idővel mégis megnyugszik, hiszen Buda-pesten élő fia támogatta anyagilag. Tegnap reggel aztán a szomszédok felakasztva találták meg lakásának padlásán.

Megnyitották a liverpooli csoda-alagutat

London, július 18. Több, mint 1 millió ember jelenlétében az angol király ma megnyitotta a Nersey-folyó alatt épült liverpooli alagutat, amely valószínűleg a legújabb és legkorszerűbb alagutak technikai mesterműje. Az alagut 66 méter mélységben van a folyó alatt, 3 és fél kilométer hosszú, 13 és fél méter széles s kizárólag az autóközlekedésre van szánva. Építése 8 millió font sterlingbe került. A munka négy évig tartott.

Bukarestben megkezdődött a prefektusok konferenciája

Bucuresti Bukarest, július 18. Ma délután 12 órakor kezdődött meg a prefektusok konferenciája a belügyminisztériumban, amelyen az A—D kezdőbetűs megyék prefektusai vettek részt. Inoulet belügyminiszter ismertette a konferencia célját. Tájékoztató akar a prefektusok munka programjáról és kívánságaikról és instrukciókat kíván adni a közigazgatás egyszerűsítésére. A belügyminiszter után az egyes prefektusok ismertették megyéik helyzetét.

Az argentinai kormány békeértekezletre akarja összehívni a bolíviai és paraguayi kormányokat

Newyork, július 18. Buenos Ayresből jelentik, hogy az argentinai kormány javaslatot tett a Gran Chaco területért viaskodó Bolíviai és Paraguay kormányainak az argentin fővárosba összehívandó békeértekezlet érdekében, amelyen a meghívó és a szemben álló országok kormányain kívül részt vennének az Egyesült Államok és Brazília kormányai is.

Kiáradt a Vág-folyó

Prága, július 18. A Vág folyó Zsolná-nál, Rutkánál és Vágbesztercenél kilépett medréből és nagy területeket árasztott el. Az áradásoknak jelentősek.

DAS SCHWARTZBUCH

Tatsachen und Dokumente Die Lage der Juden in Deutschland 1933. A párizsi Zsidó Comité kiadásában most jelent meg 534 oldal, szenzációs dokumentumok és adatok. Ára 300 lej. Megrendelhető az UJ Kelet könyv-osztályában.

butoraite

tőlünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap!
2. Otthona izlése lesz!
3. Készenlért nagyon olcsón és hitelbe is kedvező feltételek mellett vásárolható!

SZEKELY és RETI
Butorgyár R. T.
Fárgu-Mures, Bucuresti, Brasov.

nyvtárából nem
ozhat

abin:

tanít

lasági

rajz?

mánya.

Megrendelhető az
tályától az összege
lej) előzetes be
mellett.

Az erdélyi ortodoxia válsága

Irta: Gábel Sándor
(Első közlemény)

Az erdélyi ortodox zsidóság kiáltó bajai nyilvánvalóan annyira akuttá váltak, hogy azokat keblemen nem látni a struce politikával egyenlő. A széthúzás átkos, de jó tápiált szelleme megfertőzte az egész ortodox közéletet és az eddig szilárdnak vélt hitközségi kereteket is erősen döngeti. A legutóbbi hetekben oly dühös anarchia ütötte fel a fejét, amelynek végső következménye egyenesen be láthatatlan. Ma még fennállnak a törvényszabta hitközségi keretek, de már látni rajtuk a züllés kétségbevonhatatlan jeleit, a mindjobban szélesedő, terjedő réseket, amelyek „testvér” és nem ellenség bombáitól ereznek.

Autonómia — elmúlt fogalom. Minden párt, minden frakció azt cselekszik, amit rossz szelleme diktál és nines, aki az aknamunkát, amely végeredményben magának az ortodoxiának adja meg a kegyelemfőfőst, kellő tekintélyével ellensúlyozni képes legyen. Még nem lényegbe vágó apró részletkérdések tárgyalásánál is oly kimondott rosszhiszeműség mutatható ki, hogy minden békés munka eleve lehetlenné van téve. Így kerülnek napirendre az egész ország sajtóját nem ritkán kárján kárörömmel foglalkoztató skandaumok.

A hitközségi zöldségek mellől száműzve a józan ész, az alkotni elhivatott zsidó lelkesedés és orgiái úti a vérszafke politika. Így kerül a legbagatelabb kehilla-probléma a vallásminisztérium döntése alá — felekezeti autonómiának és rabbiaink autoritásának nem nagy dícső ségére.

Nem is gondolják meg a gondolkodó zsidó elemek, hogy mennyire kompromittáló ezen átkos rendszer egyházi bíróságunkra, a beszédre, és végeredményben az egész zsidóságra. De miből fejlődött ki ez a halálos agresszivitás, honnan indulhatott ki a lefelé való züllés eme megállást nem ismerő lavinája? Teljes objektivitással kell kutassuk a bajok kut forrását és nem szabad tekintettel lennünk senkinek az érzékenységére akkor, amikor mélyen behatóan és súlyos szimp tomájú kérdés merítumába.

Az Uj Kelet kitűnő főszerkesztője foglalkozott a közelmúltban az erdélyi ortodoxia belsőéletében felburjánzott anomáliákkal, de egyébként érdekes, logikus és jóindulattal telített fejtegetése során nem jutott a kellő konkluzióra és nem mutatott reá az erendő okokra, amelyek a mai áldatlan állapotokat előidézték.

A hitközségeknek ugynevezett népközszékké való átfurmálódásában látja Marton dr. a megoldást. Ezen népközszégek feladatai a zsidóság összes szociális és kulturális bajainak szanáása volna, népközszégek alapon, a régi cionista ideológia szerint. Eltekintve már most attól a körülménytől, hogy ez újabb politikai ellen tékek kulforrásává válna tehát csak újabb széthúzást eredményezne, nem tudjuk be látni, minek az ugynevezett népközszékké való átalakulás, hiszen a rendesen, normálisan és békés egyetértésben működő hitközségek természetes hivatottságuknál fogva vállalták a múltban és vállalják a jelenben is a zsidó közösség minden néven nevezendő kulturális és szociális feladatainak elvégzését. Hogy ezeknek száz százalékban eleget tenni képtelenek, nem a jóakaraton múlik, hanem a viszonyok mostohaságán. Vannak hitközségek — szólhat az ellenvetés — amelyek kizárólag a szorosan vett hitélettel foglalkoznak, működési körüktől távol tartják a kulturális és szociális követelményeket. Ez tény, csak hogy ez nem a hitközségi szervezet struktúrájának hiányosságán, inkább újból csak az átkozott anyagiakon és okkal-móddal a fejlődési kulturán múlik. Elvégre amit egy nagyvárad vagy temesvári hitközség az oktatás terén nyújt, az nem követelhető se Magyarországon, se Felsővisó hitközségeitől.

Véleményünk szerint a bajok gyökere sokkal mélyebben fekszik és a háboru utáni idők zsidóságának sajátos rétege ződésében keresendő különösképpen nálunk, Transilvániában. Az intenzívebbnek tartott vallási életmegnyilvánulás az erdélyi ortodoxiánál is magával termelt ki egy nem egészen egészséges kritikai szellemet, amely a hitközségi élet minden megnyilvánulásában föltétlen domináló szerepet követel magának még abban az esetben is, ha ez magára a hitközségre és intézményeire szemmel láthatólag káros és pusztító hatással van. Csak a felburjánzott csodarabbi kultuszra akarunk rá-

mutatni és ezzel szoros összefüggésben álló szefárdizmusra.

Ez a kultusz mind jobban és erősebben hódít tért és kikezdte mindenhol a hivatalban levő felelős rabbik tekintélyét. Destruálta magát a hitközséget, mint évszázados, bevált intézményt, mert ennek a kultusznak egész lénye olyan, hogy nem tolerál meglévő kereteket, nem tűr megkötöttségeket, amiket például egy alapszabály ír elő, mert maga a létalapja a deszorganizáció. A helyzet világos felismerése céljából ezt le kell szögezzük. Semmi kifogásunk az ellen nem lehet, hogy az egén ebben kultuszban találja meg vallási kielégülését addig, amíg ez, vagy ennek nem kívánatos fattyuhajtása az évszázadok óta fennálló őseink által létesített organizációk fennmaradása ellen irányul. Hogy ez az irányzat ma ilyen erős, ahhoz hozzájárult az a körülmény, hogy a legtöbb ortodox hitközségbe a háboru alatt és után olyan elemek vándoroltak be, akiknél a zsidó intézmények hitközségek fontossága iránti érzékük hiányzik. Egyesültünk olyan országrészekkel, amelyekben az apáink által szükség-szerűen kiharcolt ortodox különállás eszméje ismeretlen fogalom volt.

Ismerjük a Regát háboru előtti zsidóságának helyzetét. A teljes szervezetlenség jellemezte az ottani állapotokat. Bár ki építhetett magának templomot, az egész zsidó kultusz szabad kereskedelmi és spekuláció tárgyát képezte. Az egyesülés hozta regáti testvéreinknek az emancipációt, de évtizedek fognak eltelnie addig, amíg a szervezetségbe beleszoknak, nem is beszélve ort. különállásról, amely erdélyi értelemben ott ismeretlen valami. Ha lesz a Regátban a mi fogalmaink

nak és ideológiáinknak megfelelő ortodoxia, akkor is erről csak majd évtizedek után lehet beszélni, bár a kultusz törvény az ortodox különállást az egész ország területén tolerálja.

Bukovina zsidósága egységes szervezet be volt beletényesztve, Ausztria soha különállást az ortodoxiának nem engedélyezett, ezért vált Bukovina a két zsidó szélsőség hazájává. Egyik oldalon a megállást nem ismerő asszimiláció az ő oszt rák-német kulturájával gyengítette a zsidóság sorait, a másik oldalon a csodarabbi kultusz szertelenségei tozódottak. A hivatalos zsidóság ezt az irányzatot üldözte és nem ismert el más zsidóságot, csak azt, amelyiket a Cultusgemeinde reprezentált. Tizezérel voltak vallásukhoz konzer vativen ragaszkodó zsidók, akik perhorreszkálták a Cultusgemeindék sokszor reformnak hódoló zsidóságát és a rebek oldalán találtak meg vallási kielégülést. Az a náunk ismeretlen helyzet állt elő, hogy akik nem hódoltak be a rebek kultuszhoz, a Cultusgemeinde ölébe hulltak és idővel felőrölték, gyermekeikkel együtt a nagy asszimilációban.
(Folyt.köv.)

PHAROS KÖNYVEK

ZSIDÓ MINIATÜRÖK

Megjelenik szeptember hó 1-én!

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGO MUSORA:
Uj kettős műsor. 2 film egy helyéért. I. Fehér törzsfőnök. (Fehér sas). Fősz.: a csodalovos Buck Jones. Premierfilm. Először Kolozsvár. II. Volt egyszer egy muzsikós. Operettsláger. Szőke Szakáll, Verebes E., Ralph Roberts, Jean Moscopol.

AZ OPERA MOZGO MUSORA:
Csütörtöki monumentális film: VIII. Henrik magánélete. Egy uralkodó regénye és szerelmi életének ábrázolása. Főszerepekben: Charles Laughton és 6 felesége. Rendezte: Korda Sándor. Műsor előtt: Stan és Bran költöznek.
Hétfőtől: Meződen valóság, vigjáték. Fősz.: Jenny Jugo és Halmay Tibor.

APRÓ HIRDETÉSEK

Kiadó szép butorozott szoba kapucselletti bejárattal, fürdőszobahasználattal. Cím a kiadóban.
Idősebb izr. árvalány elmenne jobb izr. családhoz gyermekek mellé, háztartásban is segédkezne. Szerény igényű, inkább jó bánásmódra reflektál. Izsák Eteka Oradea, Str. Horia 16.

Konzervatóriumot végzett hegedűtanárt keresek vidékre 16 éves fiam mellé nyaralás ellenében. Cím a kiadóban.

Fűzők? Melltartók? legelőnyösebben Garmid Szalomban Str. Neculcea (Korniss u.) 2. Renner palota.

Férfigyengeségeknél, szekszuális zavaroknál azonnali segítség. Bizalommal küldjön válaszbélyveget „Laboratórium” Brascov, Str. Bratianu 64.

Héber tanítás. A csernovici héber szeminárium végzet. tanítója hébert tanít egyénenként és csoportokban. Eredmény biztosítva. Közlelbbi a kiadóhivatalban, vagy Hosszu u. 31. szám alatt Polikovicinál.

Előnyomtatás a legújabb minták szerint fehérneművárrás, kézi és géphímnés, csipkebevarrás, függöny, ágyszerítő összeállítás monirozás legszében, legelőcsőben FISCH BÖSKE kézimunkaszalonnájában Cluj, Str. Baritiu 16.

A legízletesebb vegetárius ételek a Schwartz Ignácné vezeése alatt álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kaphatók. Cluj, Str. Memoranduum 10. hátul az udvarban. Rendkívül olcsó árak. Előnyös abonamafeltételek.

Megnyílt az első kolozsvári ort. kóser cukrászüzem. A legízletesebb kivitelű tortákat, mignonokat, szendvicseket, valamint apró süteményeket: eljegyzésekre, esküvőkre, keresztelőkre és egyéb alkalmaakra a legízletesebb kivitelben, a legjutányosabb árban készítik. Adler, Str. Londrei (Hosszu u.) 19.

Plisszirozást, angol, francia női ruhák készítését olcsón vállalja: Divatszalon, Piața Unirii 12., I. emelet.

Képviselőt keresünk egy zsidótárgyu kép reprodukciójának terjesztésére. A kép megragadó tárgy, tehát kedvelt, olcsó és így nem okoz nehézsége a terjesztése. Csakis agilis és garanciaképes egyének jöhetnek figyelembe. A képterjesztő vállalja az erdélyi zsidó nemzeti alap (Keren Kajemeh) részére juttatja a haszon egy hányadát. Ajánlatok „Reprodukció” jellegű alatt a kiadóba kéretnek annak megjelölésével, mely területre (megye, város) kívánja a képviselőt küldő agoson.

2-300 lejt megkereshet naponta ügyes kihordó. Érdeklődni Adler, Hosszu u. 19.

Keveset használt patefonlemezeket 25 lejtől, olcsón tartós blondel. és léckereteket „PAX”-nál vehet. Cal. Victoriei 6.

CSÜTÖ
— Meg
ván vezér
gu tisztá
hadbírosá
szerepelt
főnök és
ben halál
kegyelem
15 évi fe
át. Az el
jogaikat
— A
munkássá
muzsista
Bauer, az
volt vezér
ban köz
hogy az u
demokrat
ba, ami
keres áts
— Öri
köszégek
tűzvész k
roszország
templom
ránia tűz
lem lokál
besült. A
— Báro
magyar k
aufokaran
A Margit
bécsi autó
ladt egy
Az össze
busz hét
sebesültek
követségi
követ, aki
zuduló üv
örizetbe
sikerült
felküzik eg
— Aszt
tűdöbaj. z
betegedés
mindig ke
rene Józse
nát alapos
belek műk
Hirnevés
tuberkulót
hogy a he
rekedések
folytán len
— Ang
kikötőjébe
földközi
ge megjel
zetes eng
lás akar
lejött 3 a
— Kiti
területé
ci kormát
obachter.
zeitung
— A P
tember els
zsidó örök
köteje „Zs
tember els
amelyet a
dern zsidó
közölni. S
Altenberg
dikus rajz
nek gyöny
colatai. W
történeti
rája a ma
burg pom
vábbá Pir
alkotása
fogható
egész mag
je lent me
ros előfiz
árius for
előfizetési
re 250 lejt
Kelet kör

HIREK

Megkegyelmezték a halálraítélt litván vezérkari főnöknek és két magasrangú tisztársának. Kownóból jelentik: A hadbíróóság legutóbbi puceskísérletben szerepelt Ubeliunas volt litván vezérkari főnök és két magasrangú tiszt bűnperében halálos ítéletet hozott, amelyeket kegyelemből életfogytiglani, illetve 12 és 15 évi fegyházbüntetésre változtattak át. Az elítélteket lefokozták és politikai jogukat is elvesztik.

Az osztrák szociáldemokrata munkásság tömegesen tér át a kommunista pártba. Bécsből jelentik: Dr. Bauer, az osztrák szociáldemokraták volt vezére a brünni Arbeiterzeitungban közölt cikkében megállapítja, hogy az utóbbi időben többezer szociáldemokrata áttért a kommunista pártba, ami a szociáldemokrata párt gyökeres átszervezését teszi szükségessé.

Nyári cikkek

maradékására

STEA-nál

Calea Regele Ferdinand 9.

Óriási tüzvész pusztít egy porosz községben. Berlinből jelentik: Óriási tüzvész keletkezett Demninben (Poroszország). Számos épület elégett, a templom lángokban áll. Egész Pomeránia tűzoltósága kivonult a veszedelem lokalizálására. Több tüzoltó megsebesült. A kár jelentékeny.

Báró Vest Fedor, a volt bukaresti magyar követ felszámolt egy autókarambolnál. Budapestről jelentik: A Margit hid budai hídfője közelében a bécsi autóbussz teljes sebességgel beleszaladt egy körut felől robogó villamosba. Az összeütközés következtében az autóbussz hét utasa súlyosan megsebesült. A sebesültek között van báró Vest Fedor követségi tanácsos, volt bukaresti magyar követ, aki fél szemét elvesztette a reá zúduló üvegszilánkoktól. Az autóvezetőt őrizetbe vette a rendőrség, de még nem sikerült kihallgatni, mert eszméletlenül fekszik egy kórházi ágyon.

Asztma és szívbetegség, mell- és tüdőbaj, görvély és angolkór, a bőr megbetegedései és furunkulózis eseteiben a mindig kellemes hatású természetes „Ferenc József” keserűvíz az emésztőesetornát alaposan kitisztítja a gyomor és belek működését kitünően szabályozza. Hirneves európai és amerikai klinikusok tuberkulotikus egyéneknek tapasztalták, hogy a betegség kezdetén jelentkező székrekedések a Ferenc József víz használata folytán teljesen enyhülnek.

Angol flottademonstráció Samos kikötőjében. Athénből jelentik: A földközi tengeri flotta néhány egysége megjelent Samos kikötőjében, előzetes engedély nélkül. Ez demonstrálás akar lenni a török határőrök által lefőtt 3 angol tengerésztesti miatt.

Kitiltották a náci-lapokat Svájc területéről. Bernből jelentik: A svájci kormány betiltotta a Völkischer Beobachter, Angriff és Berliner Börsenzeitung német lapok bemenetelét.

A Pharos-sorozatok első kötete szeptember elsején jelenik meg. A Pharos zsidó írók könyvkiadó vállalatának első kötete „Zsidó miniatürök” címen szeptember elsején jelenik meg. Ez a kötet, amellyel a Pharos bemutatkozik, a modern zsidó írók legjava termését fogja közölni. Schalom Asch kisregénye, Péter Altenberg vázlatai, Bubernek egy chaszidikus rajza, Berdiesevszkinek és Pereceneknek gyönyörű novellái, Oszip Dimov karcolatai, Wassermann hosszabb lélekzetű történeti rajza, Arthur Hollitscher szatírája a mai Németországról, Lija Ehrenburg pompás korrajza, Babel, Sosulja, továbbá Pirandello zsidó témájú nagyszerű alkotása egészíti ki a művet, amelyhez fogható reprezentatív zsidó könyv az egész magyar nyelvterületen még nem jelent meg. A könyvet kizárólag a Pharos előfizetői kaphatják, minthogy könyv árusi forgalomba nem kerül. A Pharos előfizetési ára: félévre 500 lej, negyedévre 250 lej. Előfizetéseket elfogad az Uj Kelet könyvosztálya.

Nem muszáj a pincékbe menekülni a próbagáztámadás alatt

Alkonyatkor lesz az első, az esti órákban a második gáztámadás

Cluj-Kolozsvár, július 18. (Az Uj Kelet tud.) A pénteki gáztámadást előkészítő bizottság a következő közleményt adta ki:

A próbagáztámadás Kolozsváron július 20-án lesz. A gyakorlat egy nappal és egy éjjeli támadásból fog állni.

Az első támadás közvetlenül naplemente előtt, a második este, a villanylámpák eloltása után következik be. E gyakorlatok alatt a lakosságnak meg kell őriznie teljes nyugalmat és ne vezesse félre magát azoktól az álhírektől, amelyek esetleg rendbontó elemek terjeszteni fognak.

A közlemény arra kéri a lakosokat, hogy nem feltétlenül szükséges a pincékbe menekülni, de a támadás alatt ne közlekedjenek az utcákon, hanem a legközelebbi udvarokra vagy folyósókra meneküljen. Az alarm végét a szirénák és harangok jelzik és ekkor a lakosság elhagyhatja a rejtekhelyeket. A kísérlet után nyilvános bemutató lesz a város háza előtt, amelyen mindenki résztvehet.

Dr. Gara Ernő társasnyaralási akciója

Augusztus 1-től 14-ig két hét a Fekete-tengeren

A pompás konstancai nyaralás összes költsége vasuti költséggel együtt 3.580 lej

Az augusztusi főszezonra is sikerült utasainak számára ellátást biztosítani a gyönyörű Hotel Palaceban — ezt örömele tudatjuk a nyaralni kívánó közönséggel. Augusztusban ebben a hatalmas szállodában még az egyéni utazóknak is, még azoknak is, akik napi 4-500 lej fizetnek a panzióért, csak nagy nehezen sikerül helyet kapni. Bukarest előkelő közönsége és külföldi vendégek tartják állandó ostrom alatt ezt a szállodát amelyhez fogható csak a legnagyobb, legmondainebb külföldi fürdőhelyeken látható. A mi akciónak mégis sikerült biztosítani azt, hogy ebben a ragyogó szállodában száz utast elhelyezhetünk augusztus 1-től 15-ig.

A legkisebb fürdőhelyen is drágábban nyaral, mint ebben a pompás minijében azzal a luxusszállással, amelyet kap, ha velünk tart. Valóságos ajándék ezért a pénzért az a nagyszerű ellátás és az a ragyogó program, amely a nyaralást fűszerezi. A legközelebbi kiszolgálásról gondoskodunk. A közönségnek minden utazással és nyaralással járó gondját átvállaljuk magunkra és aki a részvételi jegyét kiáltotta, annak csak egy gondja van: nyaralni. Naponta a Mamaia strandon fürdők. Azt mondják, hogy Földközi és Adriai tengereken is a legnagyobb ritkaság egy ilyen pompás strand, amelynek a homokja európai hírű. A tenger több mint egy kilométer mélyen gázolható itt. A strand a legmodernebbül van kiépítve.

Az ellátás ketten kétágyas szobákban, bő és változatos étrendekkel, előszor.

Egy nap Bukarestben teljes ellátással, jónéhány kirándulással, tengeri sétahajózással, biztosított kényelmes vasúti utazással: ezek teszik tökéletessé ezt a kirándulást amely valóságos nyaralás a résztvevők számára a csekély részvételi díj ellenében.

Egy pillanatig se habozzék, kérjen prospektust, hogy a száz résztvevő létszámba bekerülhessen.

Szofia közelében titkos gyűlést tartottak a kommunisták. Szófiából jelentik: A bolgár főváros közelében egyik eddigi titkos gyűlés tartását érték tetten a kommunistákat. A gyűlés résztvevői és a karhatalom emberei között harc támadt, amelynek során több sebesülés fordult elő.

Olecsó paplan-hét

STEA-nál

Calea Regele Ferdinand 9.

Élethelpezt az új brazil alkotmány. Londonból jelentik: Rio de Janeiroban a görvénnyhozás diszgyűlésén ismerették és életbe léptették az most elkészült brazil alkotmányt. A marxisták tüntetési kísérletét a parlament előterében sikerült megakadályozni.

Kérő gyógyfürdő igazgatósága szívesen köszöni meg a zsidó eserkész-tábornak amiért ezidei táborozása helyéül a Kérő fürdő területét választotta. A fürdőigazgatóság egyben örömele fejézi ki afelett, hogy a eserkészfiúk Kérőben jól érzik magukat. A eserkészek hozzátartozóira való tekintettel közli még az igazgatóság, hogy vasárnap reggel fél 8 óra kor három kényelmes autóbussz indul Kérőbe egésznapig tartózkodásra és a gyon olecsó, 40 lej oda és vissza viteldíjjal. Indulás a Katona főúttól, C. Victoriei 14. szám alól. Itt jegezzük, hogy Kérő fürdő nemcsak mint évszázados gyógyfürdő nevezetes, izületi esz, reuma, epe, máj és méhbetegségek ellen, hanem pompás szabad stranddal is rendelkezik a közvetlenül mellette elfolyó Szamosban. Kérő fürdő egyébként vasuton is könnyen megközelíthető, mert mindössze tíz percnyire fekszik Szamosújvártól. Az igazgatóság erre az alkalomra a gyógyfürdő jegyeit is mélyen leszállította.

„OKEE”. A legújabb román közéleti tartány elnövei a következők: Viz-megtakarítás, Zajtalanság, Gyors megtelezés, Fagymentesség, Gyári szavatosság, Elegáns kivétel, Bárhol elhelyezhető. Nem igényel soha semmi javítást! Igen előnyös áron szerkeztető be, Kérje, hogy mutassák be Önnek ezt az új tartánytípust, mert a jelenlegi típusokról azonnal lemond és költségvetésébe ezt az új típusot írja be. Kapható minden autorizált szerezési vállalatnál, Koncesszió Románia részére: UZINELE LEMAITRE BUCU-RESTI.

Elhamvasztották Dovgalevszkij párisi szovjetkötvet holttestét. Berlinből jelentik: Moszkvában Twardowskij német követségi tanácsos Litvinov előtt a birodalmi kormány részvételt tolmácsolta Dovgalevszkij párisi szovjetkötvet elhunyt alkalmából, akik a Párisban elhamvasztottak.

Németországi hírek, Zürichből jelentik: Valószínűnek tartják, hogy a német országai nemzeti szociálista párt őszi kongresszusa foglalkozni fog a rohamos tagok jövőjének kérdésével. Szó lehet esetleg arról is, hogy a most tervezett három negyed milliónál is alacsonyabb számban fogják megállapítani a létszámot. Egyes körökben még azt a reményt is táplálják, hogy rohamos tagok esetleges teljes likvidálása után a hatalmak nem zárkoznak el a német hadsereg létszámemelésének engedélyezése előtt. — A párisi lapok értesülései szerint Berlinben elvi megállapodás jött létre a francia és német küldöttségek között a Dawes és Young kölcsönök fizetésére. Bizonyos jelentős kereskedelmi előnyök ellenében a francia kormány hozzájárult a kölcsönök havi részletek fizetésének elhalasztásához. — A lapok berlini jelentései szerint élelmiszerjegyeket fognak kibocsátani, Senki sem fog vásárolhatni több élelmet mint amennyire a jegyek öt feljogosítják. — A munka felgyülemelése miatt nincs nyári szünet a német bíróságokon.

Palesztinát

ma a turisták ezrei látogatják. Töltse el Ön is szabadságát a szent országban. Modern szállodák és penziók minden kényelmet biztosítanak az Ön számára mérsékelt árak mellett. A

LEVANT

utazási iroda Rt. rendez a legolcsóbban egyéni és társasutazásokat. Bucuresti, Str. Smerdan 11. Telefon: 329-83. Cluj, Str. Regina Maria 17. Sighet, Piața Unirii 4.

Rövid hírek mindenünne. Swen Hedin újabb táviratot küldött barátainak, melyben megnyugtatta őket afelel, hogy bántódása nem történt. A svéd tudós kutató Urungesiban a benzinkészlet pótlását várja be s azután visszatér Kinába tudományos kutatóútjának folytatására. — A számi királyi pár és kíséretük a Lufthansa egyik nagy utasgépén megérkeztek Friedrichshafen légi kikötőjébe. A Kurgarten Hotelben Eckener dr. tiszteltelt az uralkodópár előtt. — Az oiasz légügyi minisztérium pályázatot írt ki sztratoszfóra repülésre alkalmas repülőgépek építésére. Az elkészülő gépeken katonai pilóták fognak felszállási kísérleteket végezni. — Augusztus 15 én az osztrák posta új bélyegsorozatot ad ki. — Coty, a milliárdos parfümgyáros súlyos beteg. Alapötét aggasztónak ítélik. — Barcelona kikötői vizén a haditengerészet egyik hidroplánja leszállás előtt hajóárbócnak ütdött s feborult. Pilótája a vízbe esett, elmerült s nem került többet elő. — A nagy hőségben Görörszág több pontján erdőtűzek léptek fel. A gyér erdők mellett a tűzek nagy gazdasági kárt jelentenek.

Maradékvasár

STEA-nál

Calea Regele Ferdinand 9.

Ausztriai hírek. Bécsből jelentik: A Neugekeltsweltblatt közlése szerint a határvidéken jugoszláv területen osztrák emigránsokból légiók alakultak, amelyeknek tagjai fegyvercsempészetet üznek a határon át és propaganda iradók útján osztrák kormányellenes tevékenységet fejtenek ki. — A februári favoriteni hareokban szerepelt védőosztágyosok hümpereben a bíróság egy vádlottat 10, ötöt 6, egyet 5 s négyet 2-2 havi szabadságvesztésre ítélte. — Unterkirchenben a lakkészletben történt explózió után a villamosművek gépházában is volt bombarobbanás, mely gyanacsak jelentős károkat okozott.

Pizsamát, inget

jót olecsón, méret után, csak a készítőnél vehet, Vidékre minát küldünk

WOJA Cluj Reg. Ferdinand 65

A Sfatul Negustoresc küldöttsége a városi tanácsnál. A Sfatul Negustoresc delegációja értesülve arról, hogy a városi adókövetőbizottságok a telepado-követésénél nem veszik figyelembe a kereskedők jelenlegi üzletereit és hogy sok konfekciós, cipő, kötöttáru, stb. cégnél az előző évi 10 százalékkal szemben 15 százalékos kvótát vetettek ki, Comsa Ionel szenátor, elnök vezetése alatt közbenjárt a város ideiglenes bizottságának elnökénél, N. Dragannál, kérve a fellebbezésnél a szabályszerűen látamozott bér szerződések figyelembevételé és az említett üzleteknél a 10 százalékos kvóta alkalmazását. Ugyanakkor a delegáció ez alkalommal harmadikban kérte, hogy a nyílt üzlettel bíró fűszer-, csemege- és cukorkakereskedéseknek engedjék meg a gyümöcsvásárlás: reggel 9 óra előtt a város piacain. Dragan elnök teljes jóindulattal hallgatta meg a kereskedők jogos kívánságait és megígérte azok teljesítését.

UJ KELET *Legújabb hírek*

Lemondatják Uica tábornokot?

Popovici Mihály volt igazságügyi miniszter vallomása a Skoda-ügyben

Bucuresti Bukarest, július 18. (Az Uj Kelet tud.) A Curentul jelentése szerint a Franciaországban tartózkodó *Tatarescu* miniszterelnököt napról napra pontosan informálták a Skoda-ügyben kiküldött vizsgálóbizottság munkájáról. Ugy *Anghelescu* dr. helyettes miniszterelnök, mint Paul *Anghelescu* tábornok, helyettes hadügyi miniszter informálták az Uica tábornok vallomásával kapcsolatos fejleményekről. Beavatott katonai körök szerint a második hadtest parancsnokának vallomása rövidesen aktuálissá fogja tenni a tábornok helyzetének tisztázását. Viselkedése nem fog következmények nélkül maradhatni, konkrét intézkedésekre azonban nem kerülhet sor mindaddig, amíg *Tatarescu* miniszterelnök — aki egyúttal hadügyi miniszter is — haza nem érkezik. A lap valószínűnek tartja, hogy Uica tábornok be fogja nyújtani lemondását.

A sajtó továbbra is behatárolt foglalkozik az ügy fejleményeivel. A Neamul Romanesc mai számában Jorga professzor ír cikkeket, többek között a következőképpen:

Jorga a Skoda ügyről

Egy volt hadügyi miniszter, hadtestparancsnok azt állítja, hogy nem tudom hány milliót ajánlottak fel neki a Skoda képviselőjének szabadábrahaszerzésére és a vizsgálat megszüntetése fejében. Nem akarja megmondani a megvesztegető nevét, végül is írásban adja; egy ezredes volt képviselő és alpolgármester.

Ez megjelenik. Olyan nyelven, amely egyenesen Carageale elvesztett leveléből kerül elő, elmondja, hogyan tárgyalta Uica tábornokkal és hogyan kerestek mindketten valakit „hogyan jó legyen”, akinek nincs családja és aki magára vette volna az ügyet, mintha csak egy olyan nőről lett volna szó, akinek nincs már vesztetni valója és aki magára vállalja egy tisztas hőgy házaságban kívüli gyermekét. Szó volt továbbá bizonyos, a sajtónak adandó pénzekről is.

Ide juttotunk tehát. Az áradat alulról felfelé megy és elér odáig, ahonnan már csak guillotín késeként lecsapó határozatok segíthetnek valamin.

A Miscarea, George Bratianu lapja mai számában közli a georgista párt vezetésének hivatalos határozatát, a mellyel *Siencescu* ezredest kizárják a párt tagjai sorából.

Uica belügyminiszter nincs megnyugtatta

Bucuresti Bukarest, július 18. A Skoda bizottság ma délelőtt ismét megkezdte munkáját. Uica belügyi minisztert hallgatták ki, aki egyike Boila Romulus professzor személyes ellenfeleinek. Az alminiszter kijelentette, hogy Boila professzor a vagyonellenőrzési törvény megszavazása után a kolozsvári táblánál saját maga kérte vagyonának felülvizsgálását és egyik feljelentőjének őt nevezte meg. A vagyonellenőrzési bizottság tisztázta a professzor vagyonának eredetét. Ő azonban a bizottsági határozat nem nyugtatta meg teljesen. Különösen egy Bécsből érkezett 60 milliós tételt talál zavarosnak. Az egyik bizottsági tag kérdésére kijelentette az alminiszter, hogy az erre vonatkozó adatokat a kolozsvári tábla mellett mű-

A georgista párt kizárta Seinescu ezredest. Ma kerül sor Maniu kihallgatására

ködő vagyonellenőrzési bizottság elnöke től kapta.

Popovici Mihály vallomása

Ezután Popovici Mihály volt igazságügyi minisztert hallgatták ki. Popovici előadta, hogy aznap este, midőn a házkutatás történt, Vaida miniszterelnök felhívta őt telefonon és kérte, érdeklődjék, hogy történt a Skoda művek képviselőjénél. Tíz perccel később beállított hozzá Seletzky és rendkívül felindultan tiltakozott a házkutatás ellen, majd sirni kezdett, hogy a házkutatás a cég számára nagy blamázs és ez nem egyéb, mint két zsaroló adó tisztviselő machinációjának eredménye.

— Azt feleltem — mondotta a bizottság előtt Popovici Mihály —, hogy nem tudok semmit sem tenni érdekében. Ez után telefonálam az ifjovi főügyésznek, akitől megkérdeztem, hogy az ügyészség felhatárolásával történt-e a házkutatás, majd Pomponiu ezredes-katonai ügyész-

hívtam a telefonhoz, aki közölte, hogy pénzügyi visszaéléseiről volt eredetileg szó, de bizonyos katonai aktákat is találak. Ezután nem érdeklődtem többé a dolog iránt. Csak akkor léptem ismét közbe, amikor hallottam, hogy letépték a nyomozó hatóságok által feltett pecsétet. Ekkor ugyanis utasítottam a főügyészt, hogy a legteljesebb szigorral járjon el. Műtán az ügy a katonai igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozott, nem foglalkoztam többé vele.

A mai kihallgatások

Mára várják Boila Romulus professzor, C. Anghelescu volt bankkormányzó, valamint Madgearu volt pénzügyminiszter és Maniu Gyula kihallgatását. A jelek szerint a vizsgálat ezekkel a kihallgatásokkal forrponthoz érkezett el. A most sorra kerülő vallomások vannak hivatva arra, hogy véglegesen világosságot derítsenek erre a kérdésre.

Az utolsó évszázad legnagyobb nemzeti csapásának tekintik a Lengyelországra zúdult árvizkatasztrófát

Uj özönvíz zúdult Dél-Lengyelországra. Nyolc város és több ezer falu áll víz alatt. Borzalmas jelenetek. Továbbra is nagyon súlyos a helyzet

Krakkót és Varsót veszélyeztetli az áradat

Varsó, július 18. A krakkói vajdaságban az árvizveszedelem egyre nagyobb méreteket ölt. Uj Sandec számos háza víz alá került. A pályatest alámosott volta miatt a város meg nem közelíthető. A szomszédos községekre olyan gyorsasággal tört rá az áradat, hogy az emberek nem volt idejük a domboldalakra fel futniok és a háztetejüknön kerestek menedéket. Több aggastyán és gyermek vízbe fullt. Az árterület irányába Krakkóból kiindult kiránduló autóbuszokról semmi hír.

Varsóban a déllengyelországi árvizet úgy tekintik, mint a legnagyobb csapást e területen az utolsó században. A lakosság új özönvízről beszél.

Nyolc város és több ezer falu áll víz alatt.

Számos vasutvonalat elvitt az ár. Szám talan deszkagyárat, petróleumfinomítót, villamosművet elpusztított vagy súlyosan megrongált a víz. Zakopane, Krimnica, Nivisoac, Gorlice, Linanov, Novitak és Iasló városok el vannak különítve a kül világtól. A legtöbb áldozat Novisoacban van, ahol a víztömegek váratlanul zúdultak alá.

Itt borzalmas jelenetek játszódtak le a mentési munkálatok alatt.

Sron Rofee mellett az utászoknak sikerült megmenteniök egy 500 főnyi cserkészszábot, amelyet elveszettek tekintettek. A cserkészfiúk fákra kapaszkodtak és ott várták 24 óráig a segítséget. Katonai repülőgépek élelmiszert dobáltak le az el különített vidékekre. Az ár Krakkót fenyegeti.

A miniszterelnök és belügyminiszter tegnap Krakkóba utazott, hogy lépéseket tegyen az árvizsújtotta vidékek lakosságának felszegélyezésére.

E vidékeken a helyzet tovább is nagyon súlyos.

Számos helyen a vasuti összeköttetés megszakadt. A hadsereg részvesz a mentési munkálatokban. Nowy Soncban az ár szintje apadt. Varsóból 522 tonna lisztet és pénzegélyt utáltak ki.

Az áldozatok számát nem lehet tudni. Nowy Soncban 26 személy lelte halálát a vízben, míg a többi városokban is számos az eltűnt.

Utolsó jelentések szerint a Visztula szintje rohamosan emelkedik. Varsó is veszélyeztetettnek látszik. A dél-i áradás sok halottjának számát ötvenre teszik. A kormány több tagja az árterületre utazott.

Varsó, július 18. Az állami gabonarak tárákból ötszáz tonna lisztet indítottak utba az árvizsújtotta dél-i területekre. Az árterületen katonaság vesz részt a mentési munkálatokban, valamint a vasuti forgalom helyreállítására irányuló munkában.

Az árviz tizenöt ezer négyzetkilométer területen pusztít. Tizenegye vasuti hidat elsodort az ár. Krakkó és Lemberg között megszakadt a vasuti összeköttetés. Krakkó alacsonyabban fekvő városrészeinek lakóházaik hatósági rendeletre kiürítették a lakosságot fenyegető életveszély miatt. Varsó, július 18. A déllengyelországi áradások borzalmas katasztrófájának méretei egyre inkább kibontakoznak. Az eső egyre tovább tart, a vesés sok ezer négyzetkilométeren teljesen megsemmi-

sült. A halottak száma több mint 100. Az árvizsújtotta vidék központja Krakkó. A Visztula mellékfolyói óráról-órára nőnek. Krakkó északi részén a víz Voividin Kielceig jutott. Délkrakkóban a helyzet még veszedelmesebb. Novisacz és Starisacz, Kroino és Jaslo városok víz alá jutottak a petroleumvidék nagyrészével együtt.

Stavsky ártatlan?

Egy berlini távirati iroda jelentése szerint kiderült, hogy az arab Abdul Medschid ölte meg dr. Arlosoroffot.

Berlin, július 18. A Telor távirati iroda azt a hírt közli, hogy Stavsky védőjének sikerült kétségtelen bizonyítékokat produkálni abban az irányban, hogy az arab Abdul Medschid és Issa Derviss bűntársa ölte meg dr. Arlosoroffot, ami egyet jelent Stavsky ártalanságával. Mint ismeretes, Abdul Medschid, aki egy másik gyilkosság kapcsán ül a jaffai fogházban a vizsgálat során magára vállalta az Arlosoroff gyilkosságát is, később azonban visszavonta azt. Újabb kihallgatása során és a főtárgyaláson is azt monddta, hogy Stavsky és Rosenblatt, akik fogolytársai voltak, vették rá őt a beismerő vallomásra. A jeruzsálemi bíróság az utóbbi vallomást látta be igazoltnak és Stavskyt halálra ítélte. Stavsky ügye a napokban került felbbitelji tárgyalásra. Ha a Telor iroda híradása valóban bizonyul úgy lényeges fordulat várható az ügyben. Sem a Zsidó Távirati Iroda, sem a palesztinai lapok nem erősítik meg a hírt, melyet fenntartással közlünk.

A szebeni szász püspök tiltakozik a Völkischer Beobachter támadásai ellen

Bucuresti-Bukaresti, július 18. A Tempeo jelenti Szebenből, hogy Glondys, a romániai evangélikus hitközség püspöke a következő táviratot intézte a bukareszi rémet követséghez: Tiltakozom a bukareszi hívatálos, a Völkischer Beobachter és az Angrif című lap július 15-i számában ellenem intézett támadása ellen és azt rágalomnak nyilvánítom.

Jön az új ezerlejes

Bucuresti Bukarest, július 18. Az új 1000 lejes bankjegyeket július 23-án helyezik forgalomba. Az új bankjegy igen finom papíron készült Károly király képevel. Egy ideig az új bankjegyek együtt lesznek forgalomban a régiéekkel, míg utóbbiakat fokozatosan kivonják onnan.

Sayers, Jelige: „Gyilkosság”. Egy hír-detőiroda titkai: vér, arany, kokain. A 28 lejes detektív-sorozatban. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az összeg és portóköltés előzetes beklüldésével.

TOLEDO

SZABO IMRE legújabb regénye. A spanyol zsidók visszatelepítése. — Egy zsidó toréador hősi élete és halála. — Toledo a spanyol zsidóság fellegvára. Faladorregény a könyvplac szenczácója jubileumi kiadás. Ár: 100 lej. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztálya utján. Vidéki képviselők kerestetnek.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Vállalat, Cluj, Strada Barza L. Fog. 12. Telefon: 8-77.

Cenzurat

Ha az Uj Kelet...
16. Telefon...
Havonta 1...
évre 600...
főldre: H...
főldre 12...
detének a...
KELET...
saldóság...
keink ut...
rás megje...

Meggyan

A Skoda-gyorsaság...
vizsgálóbiz...
Valószínű...
linek adott...
szerződés...
ség szerint...
Ezt monc...
volt közl...
annak a k...
szerződést...
amely Pri...
művek veze...
sedők listá...
Fejleteni...
— mondott...
bíró 48 óra...
volna a ké...
Ez az alk...
többé.

A parlan...
kérdés nem...
A liberál...
ségét és a...
hallgatott...
Fejleteni...
— mondott...
bíró 48 óra...
volna a ké...
Ez az alk...
többé.

A tegnap...
is történt...
A bizotts...
Jurčan, a...
volt igazsá...
önállósított...
radikális...
at vezetője...

Nos, Mac...
nak a jogá...
fogalmon h...
nian egytel...
vett fel a...
az időben...
parasztpárt...
Skoda-ügy...
politikai ok...
Junian tar...
nyitani kív...
Hogy ez...
eredménye...
nyilag nem...
Annyi az...
rülmenyek...
hogy fuljor...
Meggyanus...
het világos...
politikai v...
különös fér...

A nemze

Néhány...
botrány ál...
jobb és ha...
közepette...
nemzeti eg...
Ebben a...
sebb eleme...
listák, polg...
cialista pá...
vállalatok...
pártközi...
szág gazda...
tendáló ele...
Erről a...
pal ezelőtt...
tya maeska...
Tardieu...
vasz, mint...
botrány k...
előtt olyan...
kormányál...
ták egyik...
mintha Ne...
lább ellent...
Tardieu...
ritó és bá...
mégis érte...
ugynevezte...
fából va...
egységnek...
délifáb, a...